

Asia: VN/2745/2026

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi opioidiyliaannostusten vastalääkkeistä sekä laiksi lääkelain muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **1–3 § Lain soveltamisala ja määritelmät**

Diakonissalaitos pitää kannatettavana, että lähtökohtana esityksessä on naloksonin jakelu ilman lääkemääräystä ja anonyymisti siellä, missä huumeiden käyttäjiä kohdataan. On hyvä, että jakelu mahdollisesta myös läheisille, sillä tilanteissa, joissa yliannostusta on syytä epäillä, henkilö itse ei lähtökohtaisesti ole toimintakykyinen. Lisäksi on tärkeää, että jakelu mahdollistetaan kaikille päihdetyötä tekeville toimijoille, myös esimerkiksi asumispalvelua tuottaville yksityisille palveluntuottajille. Päihdetyötä tekevällä järjestöllä tulee olla riittävän laaja määritelmä, joka takaa mahdollisimman laajan kohderyhmän tavoittamisen ja määritelmän tulee perustua siihen, missä palveluissa päihteitä käyttäviä kohdataan.

#### **4–5 § Jakelun maksuttomuus ja nimettömyys**

Luonnoksessa esitetään, että vastalääkkeen jakelu on ilmaista ja nimetöntä luovutuksen vastaanottavalle henkilölle. Diakonissalaitos pitää ehdotusta erittäin kannatettavana.

Esityksessä säädettäisiin, että jakelun vastuuhenkilön on huolehdittava vastalääkkeen hankinnasta. Kahden annoksen pakkaus valmistetta maksaa noin 50 euroa. On huomiotava, että päihdetyötä tekevillä toimijoilla on erilaiset taloudelliset resurssit, eikä kaikilla ole taloudellisia edellytyksiä hankkia lääkkeitä. Tämä asettaa käyttäjät alueellisesti eriarvoiseen asemaan. Diakonissalaitos näkee tästä syystä tärkeänä, että jakelua toteuttaville toimijoille osoitetaan riittävä rahoitus lääkkeen hankintaan ja jakeluun. Muutoin on vaarana, että lain tavoitteet eivät toteudu käytännössä.

Lain esitöissä olisi perusteltua tarkentaa alaikäisten asemaa naloksonin nimettömässä jakelussa. Alaikäisten kohdalla nimettömyys ei käytännössä voi toteutua ilmoitusvelvollisuuden vuoksi samalla tavalla kuin täysi-ikäisten kohdalla. Esityksessä tulisi selventää, miten sääntely suhteutuu alaikäisiä koskeviin velvoitteisiin.

## **5 § Jakeluun liittyvät velvollisuudet**

Jakelun tulee olla mahdollista kaikille sosiaali- ja terveysalatoimijoille, jotka kohtaavat huumeita käyttäviä henkilöitä. On hyvä, että laki mahdollistaisi isompien määrien tilaamisen reseptivapaasti myös järjestöille, jotka eivät osallistu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamiseen.

Diakonissalaitos pitää hyvänä, että laki mahdollistaa poikkeuksen siinä, että vastuuhenkilönä voisi tilanteen vaatiessa toimia myös muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö. Esityksessä olisi kuitenkin syytä tarkentaa, mitä pidetään riittävänä koulutuksena, jotta voidaan turvata alueellinen yhdenvertaisuus ja selkeät vastuut. Diakonissalaitos näkisi tärkeänä, että jakelu olisi mahdollista myös vertaistoimijoille, jotka koulutettaisiin aiheeseen.

Vastuutyöntekijän oikeudellisia vastuita olisi myös syytä tarkentaa. Selkeät ja yhdenmukaiset koulutukset sekä ohjeistukset ovat toimeenpanon kannalta kriittisiä. Luonnoksessa esitetään, että jakelun vastuuhenkilön on huolehdittava opioidiyläännösten vastalääkkeen hankinnasta sekä jakelun suunnittelusta ja seuraamisesta. Tämän osalta tulisi selventää, edellytetäänkö vastuuhenkilön poissaolojen ajalle erillistä nimettyä vastuuhenkilöä ja toisaalta mitä tältä henkilöltä edellytetään.

Diakonissalaitos näkee, että jakeluun liittyvä suunnittelu ja seuranta on syytä pitää kevyenä, sillä useilla päihdeidenkäyttäjillä kohtaavilla matalan kynnyksen toimijoilla ei ole olemassa lääkehoitoa. Suunnitteluun ja seurantaan liittyvien vastuiden ei pitäisi nousta kynnyskysymykseksi jakelun toteuttamisessa.

## **6 § Jakelu osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan muuta lääkehoitoa**

Pykälä on kokonaisuutena selkeä ja ehdotukset kannatettavia.

### **Kommenttinne lääkelain muutoksista (7§, 62 §, 65 §)**

Pykälä on kokonaisuutena selkeä ja ehdotukset kannatettavia.

### **Esityksen vaikutukset**

Lakiehdotus on kokonaisuutena kannatettava ja vastaa tärkeään tarpeeseen ehkäistä opioidiyläännöskuolemia. Naloksonin saatavuuden parantaminen tukee haittoja vähentävää päihdetyötä ja ehkäisee huumekuolemia.

On kuitenkin syytä huomioida, että mikäli jakeluun liittyvät suunnittelu- ja seurantavelvoitteet muodostuvat liian raskaiksi tai rahoituksesta ei ole selkeää ratkaisua, on olemassa riski, että lain käytännön vaikutukset jäävät tavoiteltua vähäisemmiksi. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää myös

alueellisen eriarvoisuuden ehkäisemiseksi. Lisäksi Diakonissalaitos haluaa huomauttaa, että lakiluonnoksessa ei käsitellä alaikäisten asemaa erikseen, vaikka myös alaikäiset voivat olla päihteidenkäyttäjiä. Päihteet ovat merkittävä tapaturmaisten kuolemien syy nuorten keskuudessa ja huumekuolemien ehkäisyn näkökulmasta heidän huomioimisensa olisi tärkeää osana kokonaisuutta.

#### **Muut esitysluonnokseen liittyvät kommentit**

-

Tuominen-Hakoila Miinukka  
Diakonissalaitos